

Una Europa sense Gaudí, sense Casals, sense Dalí...?

L'uropeïtat de Catalunya i la catalanitat d'Europa

Marc Leprêtre i Ferran Sáez Mateu

Coses que vénen de lluny: un segle i mig de catalanisme

El procés polític que es viu a Catalunya, amb plena normalitat social i institucional, no és un fet sorprenent o inesperat, sinó que respon a la voluntat de ser que els catalans han expressat sempre que han tingut l'ocasió de fer-ho des de finals del segle XIX. Al segle XX, i amb l'excepció de les dictadures militars del general Primo de Rivera (1923-1930) i del general Franco (1939-1975) el nacionalisme català o catalanisme sempre ha estat majoritari i hegemònic, sense excepcions. El catalanisme, el moviment de modernització i de ressorgiment nacional que sempre ha estat majoritari a Catalunya en èpoques de democràcia, va néixer al segle XIX *enyorant* Europa. Des de l'Edat Mitjana, des de l'Imperi Carolingi, la identitat de Catalunya i la d'Europa no resulten intel·ligibles per separat. Formen part d'una mateixa realitat en coses tan diferents

com l'intercanvi comercial, la producció industrial o l'impuls avantguardista en l'arquitectura, la pintura o la literatura. Les façanes i els interiors modernistes de Barcelona resulten extraordinàriament semblants als de Munic, Nancy, Brussel·les o Glasgow¹. És Europa en estat pur. No es tracta de cap coincidència sinó d'una manera comuna d'entendre la naturalesa de la ciutat, la seva funció en el context general de la cultura. Perquè l'acta fundacional d'aquell moviment d'afirmació,

el catalanisme, tenia llavors poc a veure amb l'acció política efectiva i molt, en canvi, amb la cultura. Coincidia amb l'intent de recuperar el refinament d'una idealitzada Edat Mitjana europea, així com amb la voluntat de reivindicar els orígens carolingis de Catalunya. Convé, en

---

**EL CATALANISME, EL MOVIMENT DE
MODERNITZACIÓ I DE RESSORGIMENT
NACIONAL QUE SEMPRE HA ESTAT
MAJORITARI A CATALUNYA EN
ÈPOQUES DE DEMOCRÀCIA, VA NÉIXER
AL SEGLE XIX ENYORANT EUROPA**

---

1 SEMBACH, Klaus-Jürgen. *Modernismo. La utopía de la reconciliación*. Madrid: Taschen, 2007

aquest sentit, tenir també presents les arrels catalanes d'Europa, dit sigui amb tota la modèstia: la primera gran obra filosòfica de la història escrita en una llengua moderna, no en llatí o en grec, pertany a Ramon Llull (ca. 1232-1315)² Significativament, Llull va escriure també en àrab, a banda del català i el llatí. La seva influència en el pensament europeu medieval i renaixentista va ser enorme.

La riquesa de la cultura catalana, una de les poques –si no l'única– que sense disposar d'un Estat propi ha tingut sempre una projecció internacional, ha donat lloc inevitablement a reflexions polítiques. És curiós que ja en una data com el 1841 la qüestió cultural i la política es comparin en relació, precisament, a la possibilitat de la independència de Catalunya. Diu el poeta Joaquim Rubió i Ors (1818-1899): “*Catalunya pot aspirar encara a la independència, no a la política, puix pesa molt poc en comparació de les demás nacions, les quals poden posar en lo plat de la balança a més de lo volumen de sa història, exèrcits de molts mils d'hòmens i esquadres de cent navios, però sí a la literatura*”³ Aquesta visió cultural oberta, no ètnica ni excloent, de la pròpia identitat definirà el catalanisme fins l'actualitat i el diferenciarà radicalment d'altres moviments nascuts també durant el Romanticisme, però més atents als exèrcits que no pas a la literatura.

El despertar nacional català resultaria històricament incompreensible sense el moviment cultural de la Renaixença i, més en concret, sense la recuperació l'any 1859 dels Jocs Florals, gràcies a la iniciativa d'Antoni de Bofarull (1821-1892) i de Víctor Balaguer (1824-1901), entre altres. La represa dels Jocs Florals del 1859 constituïa una recreació en clau romàntica dels orígens medievals del certamen, instituit pel rei Joan I l'any 1393. Se celebraven des del 1323 a Tolosa de Llenguadoc, i constituïen una mostra indiscutible de l'eclosió cultural de l'Europa d'aquella època. El ressorgiment nacional de molts pobles d'Europa va estar sovint relacionat amb episodis de desordre o violència; el de Catalunya, en canvi, amb la lírica i la sofisticació cultural. Aquest fet no és anecdòtic: encara avui, l'afirmació nacional té sempre un component de civisme integrador i fins i tot un biaix festiu. ¿Poesia medieval i xemeneies de fàbriques en un mateix context? En el cas de la Catalunya del segle XIX es produeix aquella “*alliance profonde entre l'archaïsme ostensible de la construction identitaire et la plus indéniable modernité économique et technologique*”⁴ a la que es va referir Anne-Marie Thiesse. El catalanisme és un moviment de modernització nascut en ple Romanticisme, i això explica la paradoxa.

Aquell enorme salt de gairebé cinc cents anys, entre la Catalunya medieval de Joan I i el país que en aquell moment estava en plena Revolució Industrial, tenia una dimensió que anava molt més enllà de la literatura: era, com hem apuntat abans, un acte cívic i d'afirmació patriòtica, tot i que, òbviament, es produïa en un context històric que té poc a veure amb

---

EL RESSORGIMENT NACIONAL DE MOLTS POBLES D'EUROPA VA ESTAR SOVINT RELACIONAT AMB EPISODIS DE DESORDRE O VIOLÈNCIA; EL DE CATALUNYA, EN CANVI, AMB LA LÍRICA I LA SOFISTICACIÓ CULTURAL

---

2 http://quisestlullus.narpan.net/1_intro.html

3 LÓPEZ, Emili. *En nom de Catalunya. Els catalanismes moderns a través dels seus textos*. Barcelona: Empúries, 2007, p. 16.

4 THIESSE, Anne-Marie. *La création des identités nationales. Europe XVIIIe-XXe siècle*. París: Seuil, 1999.

l'actual. Catalunya tornava a mirar Europa, d'on provenia històricament a través de la Marca Hispànica, frontera sud de l'Imperi Carolingi. La idea d'una Catalunya desvinculada d'Europa

---

**UNA EUROPA SENSE ELS REFERENTS
ARQUITECTÒNICS DE GAUDÍ,
O ELS PICTÒRICS DE DALÍ O MIRÓ,
LES APORTACIONS MUSICALS DE
PAU CASALS O JORDI SAVALL, ETC.
RESULTARIA AVUI INCOMPRESIBL
DES DEL JAPÓ O DES DELS
ESTATS UNITS**

---

resultava impensable al segle XIX, i continua resultant inconcebible avui. Simètricament, una Europa sense els referents arquitectònics de Gaudí, o els pictòrics de Dalí o Miró, les aportacions musicals de Pau Casals o Jordi Savall, etc. resultaria avui incomprendible des del Japó o des dels Estats Units, on tot això forma part inseparable del Vell Continent. I també des de Brussel·les, naturalment: *“Hi ha molta relació amb Europa, perquè hi som, a Europa. Hi ha molts catalans que treballen a les institucions europees. Hi ha molta admiració [a Brussel·les] per Catalunya,*

pel geni, el talent, la vitalitat, la creativitat que desprèn Catalunya (...) I, doncs, Catalunya manté una imatge de prestigi.”⁵

Catalunya també forma part d'Europa geogràficament, per descomptat. Sense necessitat de postular cap mena de determinisme estricte, és evident que la seva situació geogràfica ha condicionat radicalment la seva europeïtat. Els quasi 32.000 km² disposats en forma de triangle que delimiten el seu territori actual no es troben situats, precisament, en un lloc qualsevol de la geografia europea. Estan encaixonats entre dos grans països que, en diferents èpoques, van arribar a transformar-se en algunes de les potències imperials més poderoses del món: França i Espanya, així com del Principat d'Andorra. A més, l'espai que ocupa Catalunya en el context general de la Mediterrània la transforma gairebé per força en una terra de pas, transitada des de temps remots per fenicis i hebreus, grecs i romans, víkings i cartaginesos, germànics i àrabs...

Paradoxalment o no, aquesta terra de pas ha donat lloc a una de les identitats nacionals més fortes del continent europeu: una identitat amb una voluntat de ser sostinguda en el temps. El fet que després de llargs períodes de persecució i de prohibició la llengua catalana estigui viva i, al segle XXI, tingui més parlants que molts altres idiomes d'Europa amb un Estat propi que les protegeix, resulta extraordinari, gairebé insòlit. En el context del món més aviat agònic de les llengües minoritzades, es tracta d'una excepció cridanera, gairebé d'una anomalia. Avui, el català és una llengua d'ús habitual a la universitat, a l'escola, als mitjans de comunicació i, per suposat, al carrer. L'any 1939, tot just després de la Guerra Civil espanyola, aquesta situació resultava més aviat inimaginable. El català és la llengua de Gaudí, de Dalí, de Miró, de Pau Casals, de Guardiola... Forma part d'una cultura viva que ha encarat amb vitalitat el repte de la globalització. És una de les 30 llengües més emprades a Internet, i l'única d'aquesta llista que no disposa d'un Estat propi. El seu ús a la xarxa ha augmentat molt des de 2002 fins avui⁶. Al

5 ALTAFAJ, Amadeu. “S’ha de traduir el ‘som i serem’ en ‘hi som i hi serem’”, *Ara*, 08.II.2013, http://www.ara.cat/politica/Altafaj-Catalunya-UE_o_1025897637.html

6 <http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/xarxes/percentatge-catala-internet-6226-2626949> El baròmetre analitza la presència del català a la xarxa des de l'agost del 2002, quan es comptabilitzava que un 40,71% de les webs eren en català. Ara, onze anys més tard, el mateix baròmetre indica que són un 62,29%.

mateix temps el castellà a Catalunya disposa també d'una gran vitalitat, i Barcelona continua sent una de les capitals mundials de l'edició en aquesta llengua⁷.

La condició de terra de pas no és doncs incompatible amb una identitat nacional que, fins i tot en moments de persecució, no ha volgut renunciar a ella mateixa. En els seus inicis a finals del segle XIX, el catalanisme va pretendre fer-se càrrec del lideratge d'una Espanya decadent que l'any 1898 acabava de sortir de la traumàtica fi del seu imperi colonial, amb la pèrdua de Cuba, Puerto Rico i les Illes Filipines. Una mostra clara i explícita d'aquesta actitud favorable a la modernització d'Espanya és *Per la concòrdia* (1929), de Francesc Cambó (1876-1947). Ara Espanya és un país modern i, en el nou context del món globalitzat, Catalunya està explícitament més pendent d'Europa i de la resta del món –un món que també inclou Espanya, òbviament–. De fet, el vincle històric de Catalunya amb Europa, i més concretament amb els francs, és força anterior al que el lliga amb altres monarquies de la península ibèrica a partir del 1476. Totes aquestes vicissituds, que inclouen llargs períodes d'anarquia, van influir tant en el caràcter català com la seva condició de terra de pas. En un article publicat l'any 1924 a la *Revista de Catalunya*, l'escriptor Josep Pla (1897-1981) deia: *“Les especialíssimes condicions polítiques en què s’ha trobat el nostre país han originat una situació general complexa: el poble català, per un cantó, està situat dins un ordre jurídic establert; aquesta circumstància fa, d’altra banda, que davant d’aquest ordre no es pugui adoptar sinó una posició neguitosa. La nostra situació hamlètica fa que hàgim estat, de fet, un poble sense govern, que la crisi de l’autoritat a Catalunya no es tanqui mai, sigui sempre oberta. Aquesta situació, que han conegut tots els pobles que han resolt o ja estan en curs de resoldre llur problema polític, és dolorosíssima. És antibiològic creure que una de les voluptuositats de l’home és la de sentir-se ingovernat. Gobineau ha escrit, és cert, que el privilegi dels pobles de la raça ària és l’individualisme. L’individualisme no és pas, però, l’anarquia. L’anarquia és un estat que només poden resistir, còmodament, certs malalts. L’observació demostra que l’home corrent, l’home de la pasta del món, troba, en sentir-se intel·ligentment governat i respectat, mil plaers en l’autoritat. És per aquesta raó que el poble català, que, de l’autoritat, només n’ha conegut un burocratisme sovint dissolvent, generalment ignorant, sempre foraster, viu enmig d’una anguniosa incomoditat, sense confort polític”*. Hamlet? Sí, el que justament es pregunta “to be or not to be?”. Catalunya va decidir ser, va tenir voluntat de ser, de mantenir la seva identitat nacional malgrat que les circumstàncies fossin realment adverses⁸.

Aquesta realitat *hamlètica*, segons el significatiu adjectiu de Pla, també ha donat lloc, però, a veritables períodes de prosperitat, d'estabilitat i, sobretot, de creativitat. El moviment cultural de la Renaixença va anar acompanyat de l'eclosió industrial i comercial del país –comparable llavors amb les contrades més pròsperes d'Anglaterra o d'Alemanya– així com amb la consolidació de l'ideari polític del catalanisme. Aquest moviment resulta literalment incomprensible sense el

---

LA CONDICIÓN DE TERRA DE PAS NO ES INCOMPATIBLE AMB UNA IDENTITAT NACIONAL QUE, FINIS I TOT EN MOMENTS DE PERSECUCIÓ, NO HA VOLGUT RENUNCIAR A ELLA MATEIXA

---

7 http://www20.gencat.cat/portal/site/culturacatalana/menuitem.be2bc4cc4c5aec88f94a9710boco1e1a0/?vgnnextoid=bcdaef2126896210VgnVCM100000boc1e0aRCRD&vgnnextchannel=bcdaef2126896210VgnVCM100000boc1e0aRCRD&vgnnextfmt=detall2&contentid=485fef7fb89d7210VgnVCM1000008doc1e0aRCRD&newLang=es_ES

8 PLA, Josep. *Prosperitat i rauxa de Catalunya. Obra Completa*, Volum XXXII. Barcelona: Destino, 2010, p. 85.

mirall d'Europa. Ja al segle XX, degut a la voluntat de participar activament en els principals corrents de la modernitat europea, de contribuir-hi amb aportacions substancials, la cultura catalana farà una aposta decidida per l'avantguarda, la innovació, el diàleg creatiu amb la tradició. Aquell clima febril, d'innovacions agosarades, que va de l'arquitectura d'Antoni Gaudí (1852-1926) al pinzell de Salvador Dalí (1904-1989) o de Joan Miró (1893-1983), passant per la ploma del mateix Pla, el violoncel de Pau Casals (1876-1973) i tantes altres figures de nivell internacional, s'escapçarà dramàticament tot just després de la derrota de la Catalunya republicana l'any 1939, a la que seguirà un gens dissimulat intent de genocidi cultural per part dels vencedors.

La Catalunya del segle XXI se sent orgullosa del seu llegat històric i des de fa molts anys ha intentat transformar positivament les mancances relacionades amb l'absència d'un Estat propi en uns valors sòlids, que, en aparença, són ben aptes per als nous temps. Perquè com ha escrit David Lowenthal, ser és haver estat i saber projectar el passat cap al futur.⁹

LA CATALUNYA DEL SEGLE XXI SE SENT ORGULLOSA DEL SEU LLEGAT HISTÒRIC I DES DE FA MOLTS ANYS HA INTENTAT TRANSFORMAR POSITIVAMENT LES MANCANCES RELACIONADES AMB L'ABSÈNCIA D'UN ESTAT PROPI EN UNS VALORS SÒLIDS

La condició de nació sense Estat que remarcava Pla va donar lloc a l'existència d'un moviment associatiu molt compromès amb la realitat nacional del país, que encara perviu. La persecució va afavorir una gran sensibilitat cap a les qüestions socials i les minories, i aquesta actitud va influir substancialment en el rumb de la Transició espanyola a final de la dècada del 1970. La poca generositat dels recursos naturals, per la seva banda, va portar a entronitzar el treball ben fet, l'estalvi i la responsabilitat com alguns dels valors fonamentals

del país. El Hamlet al·ludit per Pla, doncs, va deixar de banda la seva actitud erràtica i dubitativa tot just en algunes coses fonamentals: va decidir *ser*, inapel·lablement.

Com som els catalans? L'historiador Ferran Soldevila (1894-1971) en fa un retrat amablement autocrític, que potser encara ara és vigent: *“És aquest hàbitat geogràfic que ens ha fet extravertits, fàcils a la comprensió de la manera d'ésser dels altres, aptes per a les arts plàstiques i per a l'expressió literària que no comporti un excés d'introspecció, amics de les coses concretes, tangibles i a mesura humana, poc conscients de la nostra personalitat i de la nostra missió col·lectives, tendents a la disgregació, poc aptes per a les concepcions massa abstractes, individualistes, però espontàniament recercadors de remeis als nostres defectes amb l'associacionisme i amb l'instint federatiu”*¹⁰. Enguany, 2014, Catalunya celebra del Tricentenari dels fets del 1714, que van acabar amb les llibertats nacionals de Catalunya (“constitucions”) després de la Guerra de Successió, conflicte d'àmbit europeu que va suposar un enorme trasbals per al país. Els fets de 1714 no van ser exactament un conflicte entre Catalunya i Espanya, sinó que van afectar també altres països com Anglaterra, França o els Països Baixos. Però el que resulta innegable des de qualsevol perspectiva és que qui va sortir pitjor parat d'aquella guerra fou Catalunya. Aquesta apreciació no és cap prejudici, sinó un fet que va ser percebut així fins i tot des de fora de Catalunya. L'interessat Voltaire va deixar escrit que: *“Cette fureur des Catalans qui ne les avait pas animés quand Charles VI était parmi eux,*

9 LOWENTHAL, David. *The Past is a Foreign Country*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

10 Cita a COLL I ALENTORN, Miquel. *Textos i estudis de cultura catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1992, p. 12.

et qui les transporta quand ils furent sans secours, fut la dernière flamme de l'incendie qui avait ravagé si longtemps la plus belle partie de l'Europe, pour le testament de Charles II, roi d'Espagne".¹¹ I més encara, a l'hora d'explicar el conflicte no dubta en elogiar la terra i la seva gent: "La Catalogne est un des pays les plus fertiles de la terre, et des plus heureusement situés. Autant arrosée de belles rivières, de ruisseaux, et de fontaines, que la vieille et la nouvelle Castille en sont dénuées, elle produit tout ce qui est nécessaire aux besoins de l'homme, et tout ce qui peut flatter ses désirs, en arbres, en blés, en fruits, en légumes de toute espèce. Barcelone est un des beaux ports de l'Europe, et le pays fournit tout pour la construction des navires. Ses montagnes sont remplies de carrières de marbre, de jaspe, de cristal de roche; on y trouve même beaucoup de pierres précieuses. Les mines de fer, d'étain, de plomb, d'alun, de vitriol, y sont abondantes: la côte orientale produit du corail. La Catalogne, enfin, peut se passer de l'univers entier, et ses voisins ne peuvent se passer d'elle.

Loin que l'abondance et les délices aient amolli les habitants, ils ont toujours été guerriers, et les montagnards surtout ont été féroces. Mais, malgré leur valeur et leur amour extrême pour la liberté, ils ont été subjugués dans tous les temps: les Romains, les Goths, les Vandales, les Sarrasins, les conquirent. Ils secouèrent le joug des Sarrasins, et se mirent sous la protection de Charlemagne. Ils appartinrent à la maison d'Aragon, et ensuite à celle d'Autriche".¹²

Des de l'òptica anglosaxona l'obra anònima *The deplorable history of the Catalans, from their first engaging in the war, to the time of their reduction. With the motives, declarations, and engagements, on which they first took arms. The letters, treaties, &c. relating thereto ...* publicada a Londres el 1714 és també una bona prova del ressò internacional que tingué l'ensulsiada catalana.¹³

"La història d'Europa –diu el professor de Princeton Carles Boix– ha estat la història de la progressiva (tot i que, a voltes, fluctuant) fusió del continent en un sol espai polític i econòmic. Ha estat la història de la creació d'un món cada cop més ben interrelacionat comercialment i relligat humanament. I ha estat la història de l'emergència d'explosions bèl·liques a nivell continental i de la formació d'unitats polítiques, els estats-nació, de dimensions massives. El catalanisme polític, entès en la seva accepció més àmplia, com tota acció de defensa de la identitat i de les institucions catalanes, i, per tant, ja operatiu als debats dels juristes catalans del segle setze i a les guerres de 1640 i 1705, va néixer com a reacció a la progressiva interdependència política i sobretot bèl·lica que es va emparar d'Europa des de finals del període medieval. Dit d'una altra forma, el catalanisme ha estat un subproducte del procés d'internacionalització, o, si es vol utilitzar la terminologia més estesa avui en dia, de la 'globalització' política i econòmica que ha caracteritzat Europa des de fa cinc cents anys.

La progressiva interpenetració del continent europeu no solament va causar l'emergència del catalanisme sinó que, sobretot, explica tant les seves oscil·lacions passades, que van des del separatisme vergonyant de 1640 al provincialisme decimonònic i des del programa de l'Espanya gran a les temptacions sobiranistes actuals, i les seves perspectives futures. Contra el que se sol dir, el procés de globalització, i en particular, els seus efectes, no han tingut ni tenen un caràcter unívoc. Ben al contrari, el seu rostre és la cara de Janus, a voltes amenaçant la lliure determinació

¹¹ VOLTAIRE. *Le siècle de Louis XIV*. Paris: Le livre de poche, 2005, p. 9.

¹² VOLTAIRE. *Ibid.* p. 227-228

¹³ Facsímil anònim del 1714, editat per Enciclopèdia Catalana el 1991.

de les nacions, a voltes destruint totes les barreres que s'oposaven a la seva sobirania. La gradual integració dels països europeus en un sol teatre militar els segles quinze i setze va estroncar les possibilitats dels Estats petits i, en definitiva, va minvar la sobirania de Catalunya. La creació correlativa d'autèntics mercats nacionals, sostinguts pel monopoli regulador dels Estats moderns, va constrènyer encara més les possibilitats polítiques del catalanisme. Per contra, la fase ulterior de la globalització, i, en particular, la progressiva fusió (institucionalitzada) de les economies europees en els darrers cinquanta anys, pot deslligar el catalanisme polític dels vincles seculars que ha mantingut amb altres pobles peninsulars"¹⁴.

Fa 300 anys, Catalunya es trobava en una cruïlla històrica infinitament pitjor que l'actual: estava a punt de desaparèixer com a poble i, a més, vivia una situació econòmica límit com a resultat de la devastació de la guerra. Però aquella mateixa Catalunya derrotada i empobrida és la que va protagonitzar un segle més tard un dels grans miracles econòmics de l'Europa de la Revolució Industrial, equiparable i en molts casos més avançada que algunes de les zones més puixants d'Anglaterra o d'Alemanya. Tot assumint valors sòlids com el treball i la responsabilitat individual i col·lectiva, les dificultats es van transformar, paradoxalment, en un estímul positiu. La crisi iniciada el 2008 va obligar a repensar no només Catalunya, sinó la mateixa idea política de la Unió Europea (inclosa la seva moneda) i, en general, el sistema de vida occidental. Venim d'uns anys en què la prosperitat real es va barrejar amb miratges i perspectives il·lusòries, i no només al sud d'Europa. Aquest aterrament sobtat a la realitat

té sens dubte un punt de dramatisme, però també obliga a repensar profundament el sistema de valors de la nostra societat. L'hedonisme, el consumisme irracional, l'actitud dimissionària en relació a les coses públiques o l'ús inadequat i abusiu de determinats béns i serveis públics han de quedar enrere. Catalunya va ser una de les primeres regions d'Europa, i sens dubte la primera comunitat de l'Estat espanyol, en fer front al problema d'una manera decidida. La majoria dels catalans van entendre que els sacrificis que se'ls hi demanaven no només tenen una evident

justificació de caràcter econòmic sinó, sobretot, un profund sentit de compromís amb les generacions futures d'arreu d'Europa, entesa com a projecte irrenunciable. Aquestes generacions tenen el dret a disposar dels mateixos serveis essencials que ha tingut la nostra, però això només serà possible amb un reajustament profund del sistema a tota la Unió. En tant que contribuent net¹⁵, que aporta més del que rep d'Europa, Catalunya té un paper molt important en aquesta qüestió.

FA 300 ANYS, CATALUNYA ES TROBAVA EN UNA CRUÏLLA HISTÒRICA INFINITAMENT PITJOR QUE L'ACTUAL: ESTAVA A PUNT DE DESAPARÈIXER COM A POBLE I, A MÉS, VIVIA UNA SITUACIÓ ECONÒMICA LÍMIT COM A RESULTAT DE LA DEVASTACIÓ DE LA GUERRA

---

14 BOIX, Carles. *L'obertura catalana*. Barcelona: Centre d'Estudis de Temes Contemporanis/Angle Editorial, Assaig Breu, 1, 2002, p 12.

15 <http://www.324.cat/noticia/2178734/economia/Catalunya-ha-estat-sempre-contribuidora-neta-als-pessupostos-de-la-UE>